amatininkui – puodžiui. Dar viena ūkinė duobė, priklausiusi puodžiui, visiškai ištirta 1996 m. 2006 m. tyrinėjimų metu aptiktoje nedidelėje (1x1,5 m dydžio) ūkinėje duobėje surinkta apie 1100 buitinės keramikos fragmentų, datuojamų XIV a. pabaiga – XV a. pradžia (8 pav.).

Iš viso tyrinėjimų metu aptikta per 7000 radinių: buitinės bei statybinės keramikos fragmentų, metalo, stiklo dirbinių, odinės avalynės fragmentų, monetų. Taip pat aptikti dviejų krosnių padai, trys grindinių horizontai, akmeniniai dviejų medinių pastatų pamatai, fiksuotas iki 3 m storio kultūrinis sluoksnis, datuojamas XIV a. pabaiga – XIX a. Kultūrinis sluoksnis sklype Subačiaus g. 11 visiškai ištirtas, išskyrus nedidelį plotelį kieme.

EXCAVATION AT SUBAČIAUS ST. 11

In 2006 an excavation was conducted at Subačiaus St. 11 in Vilnius Old Town. An area of about 140 m^2 was excavated. Two oven hearths, artisans' (a jeweller's, a bone craftsman's, and a potters') storage pits with production waste (Figs. 2, 8), three (19th, 17th and 16th century) pavement levels (Fig. 5), and the stone foundations of two wooden buildings were found. A cultural layer of up to 3 m that dates to the late 14th – 19th century was recorded. In all over 7000 finds were discovered during the excavation: household (Fig. 3) and construction pottery sherds, stove tile sherds, metal (Figs. 1, 6) and glass artefacts, fragments of leather footwear (Fig. 4), and coins (Fig. 7).

ŽVALGYMAI S. MONIUŠKOS SKVERE

Rytis JONAITIS, Saulius SARCEVIČIUS

2006 m. LII MTS vykdė archeologinius žvalgymus Vilniuje, Vilniaus ir Klaipėdos g. sankirtoje, Moniuškos skvere, kur pagal suderintą projektą buvo atliekami jo tvarkymo darbai.

Moniuškos skveras, kuriame vyko archeologiniai žvalgymai, yra šalia Šv. Kotrynos bažnyčios, kurią pastatė vienuolės benediktinės, į Vilnių atvykusios 1622 m. Vienuoles globojo Lietuvos didikai, ypač Jonas Karolis Chodkevičius. Spėjama, kad pirmoji bažnyčia šioje vietoje buvo medinė, pastatyta apie 1618–1622 m. 1655 m. ją sudegino rusai. 1703 m. pašventinta naujoji, mūrinė, dabar tebestovinti bažnyčia. Po Vilnių nusiaubusio gaisro bažnyčia 1743 m. buvo atstatyta vėlyvojo baroko stiliumi. 1812 m. prancūzai joje įrengė sandėlį, o vienuolyne – ligoninę.

Pagal 1845 m. Vilniaus miesto planą, dabartinis Moniuškos skveras tuo metu buvo užstatytas įvairiais pastatais. XX a. pradžioje čia jau buvo skveras. Paminklas kompozitoriui buvo pastatytas 1922 m.

Archeologinių žvalgymų metu buvo fiksuojamas kultūrinio sluoksnio ir užstatymo pobūdis bei chronologija. Moniuškos skvere tiesiant elektros kabelius, buvo kasamos 50 cm pločio bei 70 cm gylio tranšėjos. Šių darbų metu iki projektinio gylio fiksuoti supiltiniai XIX a. pabaiga – XX a. datuotini sluoksniai. Vertingas kultūrinis sluoksnis pažeistas nebuvo.

Tiesiant vandentiekį tarp Benediktinių vienuolyno bei Moniuškos skverą iš R pusės ribojančios tvoros, 80 cm gylyje aptiktas XVIII a. datuojamas mūrinis degtų gesintų kalkių laikymo įrenginys (1 pav.). Turimi duomenys leistų tvirtinti, kad šalia galėjusi būti taip pat

ir kalkių išdegimo krosnis, tačiau tyrinėjimų apimtys neleido šios prielaidos patikrinti. Minėtasis statinys orientuotas P–Š kryptimi. Fiksuotas jo ilgis – apie 9 m. Archeologiniai duomenys bei turimi istoriniai šaltiniai leistų manyti, kad aptiktos kalkės buvo naudojamos Šv. Kotrynos bažnyčios statybos metu. Tiesiant komunikacijas kalkių laikymo statinys buvo išsaugotas bei užkonservuotas supiltiniu gruntu. Ateityje šioje teritorijoje vykdant bet kokios apimties žemės kasimo darbus būtina atlikti išsamius archeologinius tyrinėjimus. Įžemis šioje vietoje fiksuotas 2,3 m gylyje.

Atliekant archeologinius žvalgymus prie Moniuškos skverą iš R pusės juosusios rekonstruojamos mūrinės tvoros nustatyta, kad ji buvo išmūryta ant XVIII–XIX a. datuojamo užstatymo. Mūrinių pastatų fragmentai buvo aptikti ties tvirtinamomis tvoros kolonomis, 0,6–1,7 m gylyje. Šie duomenys leidžia daryti išvadą, kad mūrinis užstatymas apėmė Moniuškos skvero R dalį. Visi atidengti mūrų fragmentai buvo išsaugoti. Šalia tvoros įžemis (1,8–2 m gylyje) pasiektas nebuvo. Fiksuotas kultūrinis sluoksnis datuotinas XVIII–XX a.

Moniuškos skvero tvarkymo metu mechanizuotu būdu buvo atkasta tarybiniais laikais nutiesto mūrinio kolektoriaus trasa, nusidriekusi skvero V dalyje PR–ŠV kryptimi. Trasos atkasimo metu atidengtuose pjūviuose fiksuoti XVIII a. pabaigos – XIX a. mūrinių užstatymų fragmentai. XIX a. buvęs žemės paviršius fiksuotas 80–90 cm gylyje. Kultūrinio sluoksnio storis – 1,9–2 m. Įžemis pasiektas nebuvo.

Moniuškos skvere vykdytų darbų apimtys bei pobūdis lėmė, kad archeologinių žvalgymų metu aptiktos vien XVIII–XIX a. atspindinčių mūrinių užstatymų liekanos bei fiksuoti XVIII–XX a. susiformavę kultūriniai sluoksniai. Didesnėje sklypo dalyje įžemis nebuvo pasiektas. Žemiau esantys sluoksniai nebuvo tiriami.

1 pav. XVIII a. mūrinis degtų, gesintų kalkių laikymo įrenginys.
S. Sarcevičiaus nuotr.
Fig. 1. 18th century brick installation for storing quick and hydrated lime.

FIELD EVALUATION IN S. MONIUŠKOS SQ.

In 2006 an evaluation was conducted in Moniuškos Sq. at the intersection of Vilniaus and Klaipėdos Sts. in Vilnius. Fill layers dating to the late 19th–20th century and fragments of late 18th–19th century brick walls were recorded in it. Between the Benedictine monastery and the fence enclosing Moniuškos Sq. on the E an 18th century brick installation for storing quick and hydrated lime (Fig. 1) was discovered at a depth of 0.8 m. Fragments of 18th–19th century brick buildings were discovered at a depth of 0.6–1.7 m near the brick wall enclosing the Square on the E. The subsoil was not reached in the greater part of the lot. The lower layers were not excavated.

ŽVALGOMIEJI TYRINĖJIMAI PAUPIO G. 28 IR POLOCKO G. 21A

Irma KAPLŪNAITĖ

2006 m. rudenį LII MTS atliko žvalgomuosius archeologinius tyrinėjimus Vilniuje, Paupio g. 28, UAB „Vilniaus kailiai“ fabriko ir Polocko g. 21A, buvusio UAB „Vilijos siuvimo fabrikas“ teritorijose.

Paupio g. 28 ištirti 9 bendro 27,25 m^2 ploto šurfai. Tyrinėjimų metu fiksuotas iki 3,1 m storio kultūrinis sluoksnis, datuojamas XVI–XX a. Aptikta buitinės bei statybinės keramikos, odos fragmentų.

1 pav. Vilnius, Paupio g. 28, šurfo 1 radiniai: kalkinio fajanso fragmentas, dubens, puodo fragmentai. *I. Kaplūnaitės nuotr.*
Fig. 1. Finds from test pit 1 at Paupio St. 28, Vilnius: lime faience sherd, bowl and pot sherds.

Šurfe 1 aptiktas kalkinio fajanso fragmentas, datuojamas XIX a. antrąja puse (1 pav.). XVII a. datuojamos keramikos fragmentų aptikta šurfe 5, tamsiai pilkos žemės sluoksnyje (2 pav.). Ankstyviausi radiniai, datuojami XVI a. antrąja puse – XVIII a., aptikti šurfe 7, juodos žemės sluoksnyje. Tai puodyninio koklio angos bei čerpės fragmentai (3 pav.).

Nustatyta, kad viršutiniai kultūrinio sluoksnio horizontai tyrinėtoje teritorijoje susiformavo intensyvios urbanizacijos metu – XX a. šioje vietoje statant gamybinius kompleksus. Apatiniai kultūrinio sluoksnio horizontai siekia XVI a., tačiau aiškių duomenų apie čia buvusį užstatymą šiuo laikotarpiu negauta. Tai paaiškėtų po išsamių archeologinių tyrinėjimų.

Polocko g. 21A ištirti 9 bendro 22,75 m^2 ploto šurfai. Tyrinėjimų metu fiksuotas iki 3,15 m storio kultūrinis sluoksnis, datuojamas XVII–XX a.

Šurfe 1 aptikta XVII–XVIII a. sandūra